

Rozdělení Afriky mezi Evropské Národnosti.

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

JEDNOU z největších pozemkových operací ve světových záznamech je rozdělení v posledních pětácti letech desítkami miliónů čtverečních mil afrického území mezi západní Evropou, tuzemskou koloniálními panstvími. Rozloha, rozdělená mezi tyto evropské země, je dva a půlkrát tak velká jako Evropa a více než tři a půlkrát tak velká jako rozloha Spojených států.

Teprve v posledních několika letech Afrika byla přivezena pod evropské panství. Bílé plemeno snažilo se ale proniknouti do tohoto kontinentu po řadu tisíciletí; někteří ethnologové tvrdí, že po desát tisíc let. Historie této velké, bohaté, ale zaostalé části světa je ale o málo více než záznamy výzkumných výprav, zabírajících a osazování lidmi z Asie a Evropy.

Ještětím prvních výzkumů a zabírání byly přirozeně krajiny, nalézající se v blízkosti Evropy a Asie, to jest údolí řeky Nilu a krajiny, ležící při pobřeží Středozemního moře. Ti národové v starých dobách pronikli na půdu tohoto kontinentu a přivedli Afriku do proudu civilizace do její míry. Byli to nejdříve Feniciéři a po nich přišli Řekové a Římané.

Feniciéři zřídili v Africe obchodní stanice již v roce 1000 před Kristem. Karthago založeno bylo jimi asi v roce 800 před Kristem. Zůstalo pak po řadu dalších století jedním z nejmocnějších a nejbohatších měst při moři Středozemní. Obchodní zájmy oběma těmi městy a i politická nadvláda rozšiřovaly se přes celou severní Afriku, mezi Egyptem a Atlantikem. Feniciéři odváželi do ní další svoje výzkumy do Marokka. V roce 520 před Kristem Hanno, Karthagičan, pronikl až k Sierra Leone, místu, které nalézá se jenom devět stupňů od rovníku, vyjímalé Araby, až ve velké době portugalských výzkumů o dvacet století později.

První evropskou moř, která hrála důležitou úlohu v Africe, bylo řecko, které hlavně ve dvou částech docílilo velkého vlivu. První z nich byla Cyrenaika, jež vyvinula se v kvetoucí kolonii s Cyrenou, založenou v roce 631 před Kristem, jako hlavním městem. Druhou pak byl Egypt, který sám byl sídlem pozoruhodné civilizace, starší nežli ona řecko. Egypte byl poroběn a stal se tak heleniským v průběhu doby jako Laodiceon a Athény.

V roce 332 po Kristu Alexander Velký připojil Egypt ke svému panství a od jeho smrti až k Cleopatru, po tři staletí, země Parau byla spravována řeckou dynastií, Ptolemyi. Má se za to, že během této periody země prozkoumána byla až k Zanžibaru. Po té pak přišlo panství Říma. Římané rozšiřovali rychle svoje moře na krajiny při Středozemním moři.

V roce 168 před Kristem zřídili protektorát nad Egyptem, zůstavil Karthago a zbudovali velkou africkou provincii, kterou postupně rozšiřovali od Egypta až k Tripoli. Z Egypta utvořena byla provincie v roce 19 před Kristem a Marokko a okolní území připojeno bylo k říši římské za panování Julia Caesara a Augusta. Výzkumné výpravy pronikaly do nitra Afriky a přinášely zprávy o divoké zvěři a květeně, kterou tu spatřily. K zeměpisným vědomostem o těchto krajích ale Římané mnoho nepřidali.

Když římská éra přešla, Afrika nadále zůstala civilizovanému světu pevninou málo známou. Byzantská říše ovládla některé části Afriky a udržovala je pod svým panstvím po jistou dobu a jiné části změnilo svoje pány velmi často. Uprostřed Pátého století Vandalové, bujoštětí germánské plemě, pronikli skrze Španělsko dále do Afriky a zmocnili se velkého ústřítku, v němž Karthago stalo se hlavním městem. Ale jejich panství tu nemělo příliš dlouhého trvání.

V Sedmém století učinili do Afriky vpád Arabové. Po podro-

bení Syrie v roce 634 a Persie v roce 636, vlny fanatických mahomedánu rozlily se do Egypta a hnaly se směrem západním, až do- stihly Atlantiku. Zbytky římské a křesťanské civilizace byly jimi vyhlazeny. Arabský vliv a mahomedánské náboženství bylo upevněno v celé zemi a přeneseno bylo do jistě míry i přes pustiny Sahara. Byli to Arabové, kteří první vybudovali obchod s otroky v Africe. V souze po nových obětech pronikli až do egyptského Sudánu a na východní a západní pobřeží, až do té doby nenavštívených.

V Patnáctém století po uchvácení Caribadu ottomanští Turci zaujali Egypt a dále pak Alžír, Tunis a Tripolsko. Panovali v těchto krajích po značnou dobu a upevnili tu svojí vliv i náboženství do značné míry.

Kredit za seznámení světa se středem rozlohou afrického kontinentu příslušá, ale jednomu z nejmenších a nejslabších evropských států — Portugalsku. Vzta- hy této země k Africe vyvinuly se z obchodních styků a průběhem válek, jímž Portugalsko a Španělsko zblaveny byly mahomedánské- ho vlivu.

Mezi vojáky, kteří v roce 1415 dobyli velké maurské bašty Ceuta, nalézají se proti Gibraltaru, nalézal se syn portugalského krále Jana Prvního a jeho anglické manželky Filipy, prince Henry příjímá Plavce; jenž po té hrál důležitou úlohu ve vývoji portu- galského panství v Africe. Když ustanoven byl guvernérem Ceuty, přinejmenš myšlenku o podrobení a osazení bohaté krajiny, rozširující se až k hranicím Sahary. Vypravil několik výprav ke prozkou- mání afrického kontinentu a do- stí značnou měrou přispěl k poznání těchto rozsáhlých krajů divoké Afriky. Po jeho smrti pokračová- no bylo v práci třemi jeho násled- níky.

V roce 1471 překročen byl rovník a v roce 1482 zřízena byla ob- chodní stanice na Zlatonosém po- boreží. V roce 1485 Diego Cam objevil ústí řeky Kongo. V roce 1486 Bartoloméj Diaz dostihl Bournivé- ho Mysu, který přejmenován byl králem Janem Druhým na Mys Dohré Naděje. V roce 1497 až 1499 Vasco di Gama oběděl Mys Dohré Naděje a dostihl Calicutu v jižní Indii a vrátil se se zprávou, že obepnutí Afriky je možností.

Mezi touto dobou udály se vý- zkumné plavby Kolumbovy a "Zá- padní Indii" připojena byla k španělskému panství. Po řadu let Portugalcí byli jedinými, kteří prováděli výzkumy v Africe, ne- mluve souperů. Pokračovali v prozkoumávání pobřeží a zřídili tu celou řadu obchodních stanic. Po- salší výpravy do Habše, která pomohla zachovatí neodvlastitost toho starožitného státu a objevil také Modrý Nil. Procestovali do- lejši a střední část údolí řeky Zambezi a němili Mozambique kapitolou svých východoafrických osad. Ale Portugalcí zaměřili za- ňoutí Mysu Dohré Naděje a celé- rady jiných velmi důležitých míst.

Begy po té vyskytli se Portugal- sku soupeři. V roce 1533 angličtí námořníci při pátrání po zlatě nav- štívili pobřeží Guiney a po nich pak následovali Holanďané. Dáno- vé, Francouzové a jiní. V roce 1580 až 1640 Holanďané připravili Portugalec o ostrovy i části jejich afrických panství. Angličané na- vězali obchodní styky s domorod- ci a ku konci Sedmáctého století Francouzové stali se podobně činnými.

Portugalsko ale snažilo se získa- ti zpět části bývalých svých držav sa to se mu v značné míře poda- řilo. Některé své državy také roz- šířilo. V šestnáctém století Por- tugalcí dominovali v Africe, ale ve dvou stoletích následujících vliv přecházel na Holanďany. Holan- dští obchodníci snažili se docílití výhod v obchodě koloniálním a značně se jim to dařilo. Z počát- ku, jak se zdálo, Holanďané ne- měli v úmyslu zříditi trvalé kolo- nie v Africe a spokojili se jenom s obchodními výhodami. V roce 1648 jedna z holandských lodí

VLAJKOVÉ SIGNÁLY "NEKDE" V MEXIKU.

mořní vlajek vzdálenému sboru, vztelého vojska posílají depeši po- členové signálního sboru.

stráskotala nedaleko Mysu Dohré Naděje a zaeletránění trosčenieli po- svým příjezdu do rodné země ol- porovali vše zabrání někte- rým afrických území. V roce 1652 vypravily se tři lodí, jímž velil Jan van Riebeck, za účelem zá- boru.

Založena byla pak holandská kolonie v jižní Africe, které ry- chle zkvétala. Byla to jediná ho- landská kolonie, která dosáhla pozoruhodnější rozkvěty. Po té Francouzové počali se zajímatí o Afriku a nejdříve vyvolili si za- pole kolonisační ostrov Madagas- kar, který již před tím navštíven byl anglickými a holandskými ná- mořníky. V roce 1664 ostrov bu- to byl zabrání pro Francii.

Osmnácté století bylo svědkem zápasu mezi Portugalcí, Holan- dci a Francouzi o obchodní výho- dy. Napoleonské války způsobily značnou změnu v kolonizování v Africe. Po té Angličané zasáhli do závodění o africkou půdu. V roce 1795 posádka byla ustavena v Kapském Městě, aby chránila mořskou routu do Indie. Místo- to ziskali znovu Holanďané ná- sledkem dohody, uzavřené v A- miensu v roce 1802, ale Angličané zabrali je znovu v roce 1806. Po pádu Napoleonové moři Holan- ské stalo se důležitějším státem v Evropě, ale bylo nuceno se vzdátí svých držav v jižní Africe ve pro- spěch Anglie.

V roce 1798 pod vedením Napo- leona Francouzové zajali Egypt, který až do té doby byl tureckou provincii. V roce 1801 zavřelí v Egyptě vliv anglický. Angličané domýšleli se, že Francouzové mají v úmyslu získati v Egyptě cestu k Indii a proto vytlačili francouz- ský vliv abych jej nahradili vlivem vlastním. Od těch dob vliv tento sesiloval nepřetržitě a v přítom- né době jsou vlastně neobourzený mi pány Egypta.

Následovala perioda zkoumání neznámých dosud krajů afrí- ckých. Mnoho nových poznatků je výsledkem této periody. V roce 1875 pak nastala skutečně závo- du evropských národností o kolo- nie v Africe.

Počáteční krok učiněn byl zes- nulým belgickým králem Leopoldem Druhým. Tento značně záj- mal se o Afriku se stanoviska ha- datelského i obchodního a svolil konferenci národností do Bruselu, na které mělo býti jednání o o- tázce prozkoumání nitra Afriky a otevření ho civilizací, obchodu a průmyslu. Na konferenci této po- dílely se následující země: Belgie, Anglie, Francie, Německo, Rakou- sko-Uhersko, Rusko a Itálie. Dů- sledkem této konference pak bylo zřízení Mezinárodní africké spo- lečnosti za účelem povzbuzování výzkumu a civilizace v střední A- frice.

Na počátku práce této společo- sti vyhlížela dosti nevině. Pozdě- ji ale každá národnost snažila se docílití výhod hlavně pro sebe a tak veliký zápas o koloniální pa- nství v Africe započal.

Francie získala Alžír a toulže po rozšíření svého panství na další krajiny. Německo získalo první svoji kolonii v Africe v roce 1884. Dřív před tímto rokem němečtí mío- sionáři byli činnými v různých krajích a připravovali cestu německému obchodu. První kro- kem k zřízení německého koloniál- ního panství v Africe bylo problá- sení protektorátu nad malým pru- čím pobřeží při Orange řece. V roce následujícím Německo do- dob s domorodními náčelníky a v- sropským mocností pak získalo země Togu a Kamerun v západní části rovinné Afriky, více jak tři set tisíc čtverečních mil v jeho- západní Africe a ještě větší kolonii v Africe východní. Většina těchto území byla by snadno získána Au- glii, ale angličtí státníci propášli svoji přehleznost.

V zápasu Anglie za panství a- frické zajímavou kapitolu tvoří

také válka s Boery, která zaháje- na byla v říjnu roku 1899 a trvala skoro tři roky. Angličané přemo- žli vytrvalý odpor Boerů svoji po- četní převahou. Obě boerské repub- liky, Transvaal a Oranžský stát, připojeny byly pak k anglickému panství. V roce 1907 byla jim po- volena samospráva a v roce 1909 připojeny byly k Natalu a Kap- ské oblasti, aby vytvořily Unii jeho afrických států, která s Kanadou a Austrálií tvoří trojici nezávislé- jejších anglických držav.

Angličané získali nejobhatší část Afriky, Francouzové mezitím roz- křídili svoje panství na Marokko.

Němeči snažili se rozšířiti svoje ko- lonie a mezi rokem 1884 a 1890 ú- zemí získané Němeči, měla rozlohu skoro milión čtverečních mil. I- talie stala se africkou koloniální mocností v roce 1911. Jako Něm- ce, vstoupila Itálie pozdě do zá- pasu za africké kolonie.

Zbývá zmíniti se o úloze, kterou hrály kolonie africké v přítomné evropské válce. Jakmile Turci ú- tekem na ruská města na Krymu ukázali, že mají v úmyslu prodelet se na evropské válce na straně ten- torských spojenců, Anglie prohlá- sla stanné právo v Egyptě a po- slala značnou sílu svých austrál- sých a indických vojsk do země. Dne 19. prosince roku 1914 tři- tisíce po té kdy sultán vyhlásil svatou válku anglické vládě prohlásila Egypt za svůj protek- torát. Francie uznala rychle tuto uspořádání a Anglie pak uznala francouzský protektorát nad Ma- rokkem.

Německo nemohlo poslati vojens- ké posily do svých kolonií a tu bylo jasno, že tyto podlou postu- pe do rukou francouzského a an- glického vojska. Znáno totiž, jež ve své velikosti rovná se asi třesku byla rychle zabrání anglickým vojskem. Následovalo zabrání ji- ho západní Afriky armádami jeho- africké armie pod velením generála Bothy. Kamerun pak dobyt byl francouzskými a anglickými voj- sky společně.

Jenom částí východní německé Afriky zbývají nyní v moři Něm- ce. Velká anglická vojska pod ve- dením generála Smutse ale rychle postupují a zabrání celé této země je otázkou krátkého času.

Dnes Afrika poskytuje jiný o- hráz, než na počátku přítomné války. Vidíme, že Anglie a Fran- cie tu dominují. Je těžko říci, jak- oupa Afriky bude vyhlížeti, až tento zápas bude dobojován. Je- dísto, že evropské mocnosti nadá- budou závoditi o produktiv v tou- to velkou, málo známou kontinen- té, ježoh velké zdroje látky každ- ým z interesovaných zemí.

V NEMECKÉM TABOŘE ZAJATÝCH DUSTOJNÍKŮ.

V místech, kde Mohau vylévá se do Rýna, a kde dřehdy nalézala se bašta starých Římanů, nalézá se náleží německá pevnost Mohau a proti ní na druhé straně Rýna malé městečko Castell. V tomto městečku se starožitnou cí- tablem nalézají se nyní zajatí du- stojníci. Americký korrespondent navštívil tento tábor zajatých du- stojníků a píše o něm zajímavě v běžných číslech amerických listů.

TUREČTÍ HOŠI, SYKOVÉ PADLÝCH DUSTOJNÍKŮ, VE VOJENSKÉM VÝCVIKU.

Turečtí hoši, sykové tureckých důstojníků, kteří padli v bitvě, byli shromážděni ve vojens- ké chlapecké škole v Moda, v Malé Asii. Chlapci jsou úrodně vybaveni a pochodují za svých prapo- rem za zvuků své vlastní kapel.

Je to velice živé místo. Vedle důstojníků francouzských v čer- vených kalhotách procházejí se tu Angličané v střizlivých svých le- divých uniformách a bezvadné o- blečení Belgiéni vedle Rusů, vě- řánou obléčených jednoduše, a vý- junkou vyšších důstojníků, Angl- či důstojníci hrají tennis, kopu- nou a hoví jiným oblíbeným spo- rťům. Zdá se, že Angličané za- všech nejvíce v zajetí se nudí, ne- boť dovedou si nalezi zábavu. — Rusové jsou pravidelně jenom di- váčky, neboť nedovedou se na- chucovati pro anglické sporty. Bel- gičané se na nich někdy podíí a také i Francouzové.

V táboře tomto nalézá se na tí- sících důstojníků. Uhydlení jsou většinou v pěkných a pohodlných budovách, kde postarano je o vše- chnu pohodlí. I nepřítelští du- stojníci též se v Německu privi- lejovalému postavení.

Německo v přítomné době má v různých tábořích 12,000 vyšších důstojníků. Z těchto asi 7,000 je Rusů, asi 3,800 Francouzů, 550 An- gličanů a 600 Belgičanů. Prostí vojáci, zajatí na bojištích, ubyto- váni byli v baráckách v průběhu vál- ky pro ně postavených, ale důsto- jníci ubytováni byli v starých zá- městech, budovách soukromých domech a jiných podobných budovách, kde je možno větší počet jich ná- diti.

V táboře v Castellu nalézájí se důstojníci angličtí, ruští, francouz- ští a belgičtí. Vedle nich je tu asi 100 prostých vojáků, kteří jim po- služují. Bylo by nemožno pro ka- ždého důstojníka opatřiti světnici. Starší důstojníci a ti, kteří zauj- mali vyšší hodnosti, mají samo- statně světnice, ale mladší důsto- jníci jsou nuceni sdíletí světnice dvan- ačty až čtyři pohromadě.

Důstojníci vstávají ráno v 7:45 hod. a je jim dovoleno býti vzhů- ru až do 11. hodiny. Po tak dlou- ho totiž mohou ve svých světnicích sedět. Chťejí-li po té staviti "če- rnou hodinku" a vyprávěti si za- by, učiní si je jim zádušných překá- zek. Ale jinak mohou se pohybo- vati v okolí městečka a v měste- čku samotném dle své libosti a na- kládati se svým řásem, jak je jim líb. Tábor důstojníků, jako jiné podobné táboře, má jakýsi druh samosprávy. Každá budova volí si dva důstojníky na dobu jednoho týdne, kteří přihlížejí k tomu, aby stanovená pravidla byla zachová- vána.

Potrava, které důstojníkům se dostává, je nejenom dobrá, ale je také pestrější než ona, které do- stává se prostým vojákům v tábo- řech zajatců. Důstojníci ráno mají kávu a chléb s máslem, oběd o- běd, odpolední svačtinu a vydat- nou večeři. Dostává se jim vína i piva při obědě i večeři a mohou si kromě toho zakoupiti v kantině různé lahůdky, mají-li právě na ně chuť.

Je přirozeno, že tyto táboře na- ležají se pod dozorem vojenských autorit německých a že je tu i ma- lá vojenská posádka, ale zdá se, že není jí téměř potřeba. Důstojníci zavázali se čestným slovem, že za- ochovávatí budou pravidla stanove- ná a není nikoho, kdo by jich po- kušil. Důstojnické táboře jsou smad nejkřehlejší ze všech tábořů zajatců a německé strážě tu vlast- ně nemají zcela žádné práce.

Nepravidelný život.

Skutečnost jest, že lidé nežijí tak, jak by žiti měli. Jedl buď příliš mnoho anebo velmi málo; spí neustředně; spí příliš anebo zcela málo; nedostatečně pohybuji anebo příliš se selhávají; a nemají dostatek vzduchu čistého a či- stého. Následky toho jsou brzy- patny; dostávají se nechuť k jí- dlu, zmalátnělost, sklěčenost a bez- sennost; a nastává všeobecná o- chablost a slabost. Všem tak- ovým lidem co největší odporu- jeme Trinerovo Léčivé Hučké Víno. Výborný tento lék odstraní a těla škodlivé látky, vzpruží o- chablé síly a přinese veselou a tr- valou úlevu. Trinerovo Léčivé Hučké Víno jest znamenitým lé- kem v chorobách žaludku, jater a střev. Cena \$1.00. Jos. Triner, velko výroba léků, 1333—1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. V lé- kárnách.

Na stuhlé svaly výborně hodí se Trinerův Liniment. Chorobné místo třeba dobře namazat a rozetřít. Cena 25c a 50c v lékárnách. Poštou 35c a 60c.—Advertisement